

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGWiŻŚ-8.0530.2.2023
Warszawa, 02 października 2023

Szanowni Państwo,

działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), po rozpatrzeniu 3002 jednobrzmiących petycji indywidualnych, wpływających w dniach 25 kwietnia – 25 czerwca 2023 r. w sprawie ratowania Odry, poniżej przedstawiam stosowne informacje, w zakresie właściwości Ministerstwa Infrastruktury.

Na wstępie należy zaznaczyć, że zrzut wód zasolonych do cieków wodnych z zakładów górniczych jest zjawiskiem, które występuje w Europie od dziesiątków lat, jednakże z uwagi na zmiany klimatyczne i niższe przepływy wód, stał się zjawiskiem wymagającym znalezienia nowych rozwiązań. Należy w tym miejscu podkreślić, że bez szkody dla gospodarki i tysięcy miejsc pracy nie da się z dnia na dzień zakończyć działalności tych zakładów, a zaprzestanie zrzutu wód zasolonych z kopalń niesie za sobą niebezpieczeństwo dla ludzi pracujących pod ziemią m.in. spowodowane zagrożeniem zalewania kopalń przez wody podziemne.

W pełni rozumiejąc troskę o środowisko naturalne oraz w nawiązaniu do apeli dot. ograniczenia odprowadzania do środowiska chlorków i siarczanów w wodach pokopalnianych uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Infrastruktury prowadzone są aktualnie prace związane z nowelizacją rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. *w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311) – tzw. „rozporządzenia ściekowego”. Zakres zmian obejmuje m.in. określenie obowiązku prowadzenia ciągłego (stałego) pomiaru wybranych parametrów podstawowych (w tym przewodności elektrolitycznej) ścieków przemysłowych, wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych oraz wód powierzchniowych powyżej i poniżej miejsca zrzutu ścieków. Nowymi regulacjami planuje się objąć podmioty wprowadzające do wód ścieki przemysłowe oraz wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, którym dopuszczono wzrost sumarycznego stężenia chlorków i siarczanów do wartości większej niż 1000 mg/l.

Jednocześnie należy wskazać, że w Ministerstwie Infrastruktury opracowano ustawę z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry, który to akt prawny ma na celu lepszą ochronę środowiska wodnego w przypadku wystąpienia katastrofy ekologicznej. Należy wskazać, że jednym z przewidzianych w niej rozwiązań jest przyznanie Wodom Polskim uprawnienia do natychmiastowego zatykania nielegalnych wylotów z urządzeń odprowadzających ścieki. Takie zablokowanie odprowadzania ścieków lub wód z tego potencjalnie nielegalnego wylotu będzie następowało przed wszczęciem procedury

wyjaśniającej, a nie jak obecnie po jej przeprowadzeniu, co znacznie zwiększy poziom ochrony wód.

Ponadto, w ramach struktury Wód Polskich, ustawa powołuje Inspekcję Wodną, która ma służyć szybszemu ujawnianiu zdarzeń lub naruszeń mogących wywołać szkody w środowisku wodnym.

Ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. zawiera rozwiązania legislacyjne dotyczące m.in.:

- 1) zmian w systemie opłat za usługi wodne, które mobilizują przedsiębiorców do stosowania proekologicznych rozwiązań w zakresie zrzutu wód zasolonych – m.in. poprzez budowę zbiorników retencyjnych, czy instalacji podczyszczających ścieki (wprowadzenie znacznie wyższych stawek opłat za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, a także niższych opłat dla podmiotów, które oczyszczają z soli wyprodukowane przez siebie ścieki zawierające chlorki i siarczany).

Zakłada się wprowadzenie zmian (docelowo 2-krotne podniesienie opłat dla dużych zakładów nieinwestujących w systemy proekologiczne) w systemie opłat za usługi wodne, które zachęcą przedsiębiorców do stosowania proekologicznych rozwiązań w zakresie zrzutu wód zasolonych. Przedmiotowe rozwiązanie ma zmobilizować duże zakłady do wprowadzania systemów retencyjno-dozujących pozwalających zmniejszać lub całkowicie ograniczyć zrzut wód zasolonych, w szczególności w okresach suszy hydrologicznej, co doprowadzi do zmniejszenia znacznego potencjalnego stężenia soli w wodach. Funkcjonowanie systemów retencyjno-dozujących polega m.in. na dokonywaniu bezpiecznych zrzutów wód zasolonych do środowiska wodnego, wyliczonych przez system każdorazowo w oparciu o dane z konkretnego cieków wodnego, tj. przepływu, czy w oparciu o aktualne stężenia chlorków i siarczanów. W przypadku niekorzystnych warunków środowiskowych spowodowanych dużymi stężeniami, czy niskimi przepływami, system ten blokuje zrzuty, które są retencjonowane do czasu poprawy tych warunków.

Dodatkowo ustawa przewiduje stosowanie instrumentów finansowych w postaci ulg w opłatach za usługi wodne, które będą mobilizowały przedsiębiorców do podczyszczania ścieków z soli. Przedmiotowe rozwiązanie doprowadzi do eliminowania lub ograniczania zanieczyszczenia u źródła i wpłynie na polepszenia jakości środowiska.

Ustawa przewiduje także znaczne ułatwienia proceduralne dla inwestorów na budowę systemów retencyjno-dozujących, które skracają cały proces inwestycyjny.

- 2) wprowadzenie na etapie procesu uzyskiwania odpowiednich zgód i pozwoleń związanych z Prawem budowlanym i Prawem wodnym ułatwień na wykonania urządzeń pomiarowych służących monitoringowi ścieków i wody, stanowiącej odbiornik ścieków.

Obecnie wdrażany jest publiczny system monitoringu wód na głównych rzekach w Polsce. Podmiotem odpowiedzialnym jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska, które finansuje inwestycję ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, co ma zapewnić monitorowanie zagrożeń wód powierzchniowych poprzez nowoczesny system monitorowania wraz z systemem wczesnego reagowania na wypadek kryzysu lub awarii. Sieć monitoringu będzie miała ogólnopolski charakter i będzie dotyczyć wszystkich kluczowych śródlądowych wód powierzchniowych. Przedmiotowy system

monitoringu zostanie uzupełniony o dodatkowy, obligatoryjny monitoring wód w punktach zrzutu wód zasolonych prowadzony przez prywatne podmioty (obecnie istnieje jedynie obowiązek monitoringu ścieków, bez weryfikacji stężeń wód stanowiących odbiornik tych substancji). System ten zostanie zrealizowany i sfinansowany przez duże podmioty gospodarcze dokonujące zrzutu wód zasolonych do cieków wodnych.

Ustawa wspiera także proces budowy monitoringu wód przez wprowadzenie usprawnień inwestycyjnych w zakresie wykonania przyrządów pomiarowych na potrzeby większej kontroli odprowadzanych ścieków zawierających chlorki i siarczany.

3) wprowadzenie dodatkowej przesłanki cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego w sytuacji, gdy dalsze korzystanie z wód na warunkach ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym stwarza stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzkiemu lub stan zagrażający powstaniu szkód w środowisku.

Ustawa wprowadza dodatkową przesłankę cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego w sytuacji, gdy dalsze korzystanie z wód na warunkach ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym stwarza stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzkiemu lub stan zagrażający powstaniu poważnych szkód w środowisku, w szczególności z uwagi na występujące zmiany w środowisku wodnym. Przedmiotowy przepis pozwala podejmować szybkie działania, tj. już przez organ właściwy do spraw pozwoleń wodnoprawnych, a nie Ministra na podstawie art. 161 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, w przypadku wystąpienia konieczności modyfikacji legalnej działalności (prowadzonej na podstawie ważnych pozwoleń wodnoprawnych) w sytuacji, gdy wystąpi poważne zagrożenie dla środowiska lub zdrowia i życia ludzkiego.

Dodatkowo oraz w nawiązaniu do wysokiego zasolenia Odry należy podkreślić, że odpowiednie służby są w trakcie weryfikacji pozwoleń wodnoprawnych oraz zidentyfikowały i wyeliminowały nielegalne wyloty ścieków, co jest niezbędnym narzędziem do utrzymania rzeki w jak najlepszym stanie. Dotychczas prowadzony przez służby przegląd pozwoleń wodnoprawnych w zakresie wskaźników świadczących o zasoleniu wód rzeki Odry i jej dopływów wykazał, że zakłady posiadające pozwolenia wodnoprawne w ww. zakresie korzystają z tego uprawnienia zgodnie z warunkami ustalonymi w tych pozwoleniach, a w wielu wypadkach ograniczają ilość odprowadzanych do środowiska wodnego substancji, poniżej wymaganego progu.

Co więcej, odpowiednie organy pozostają w kontakcie z zakładami odprowadzającymi oczyszczone ścieki przemysłowe oraz wody z odwadniania zakładów górniczych zawierające chlorki i siarczany, oraz informują je o dziennym stanie jakościowym wód, jak i sytuacji hydrologicznej. Ma to na celu ułatwienie podmiotom korzystającym z wód planowanie i podejmowanie decyzji o samoograniczeniu dokonywanych zrzutów, zgodnie z możliwościami technicznymi posiadanej infrastruktury.

Rzeka Odra jest jednym z najcenniejszych zasobów przyrodniczych naszego kraju, do którego ochrony jesteśmy zobowiązani jako jej użytkownicy. W związku z powyższym zapewniam, że w Ministerstwie Infrastruktury, zgodnie z możliwościami kompetencyjnymi, dokładane są wszelkie starania oraz działania celem zachowania prawidłowego, naturalnego ekosystemu rzeki.

Na zakończenie uprzejmie informuję, że wyżej wymienione instrumenty prawne, wprowadzane do polskiego porządku prawnego w drodze ustawy o rewitalizacji rzeki

Odry nie wyczerpują katalogu wszystkich rozwiązań przewidzianych w ustawie. Tym samym zachęcam Państwa do uważnej lektury tego aktu prawnego, gdyż przewiduje on, oprócz części inwestycyjnej także rozwiązania systemowe, które wydatnie zmieniają sposób gospodarowania wodami zasolonymi w Polsce, oraz kontrolę i odpowiedzialność za zrzut tych wód do środowiska.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Łączę wyrazy szacunku,

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z up. Ministra Infrastruktury

Małgorzata Bogucka-Szymalska

Zastępca Dyrektora

Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej